

L.p. 46/W/14

Warszawa, 13 sierpnia 2014r.

Szanowny Pan

Sekretarz Stanu

Prof. Marek Ratajczak

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

**Opinia Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”
w sprawie projektu z dnia 15 lipca 2014r., projektu rozporządzenia zmieniającego
rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 listopada 2010 r.
w sprawie kryteriów i trybu przyznawania oraz rozliczania środków finansowych
na naukę na finansowanie działalności statutowej.**

Szanowny Panie Ministrze,

W związku z prośbą zawartą w piśmie DN.WDS.510.110.2014.ŁW z dnia 15.07.2014 o nadesłanie uwag do projektu zmiany rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5.11.2010 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania oraz rozliczania środków finansowych na naukę na finansowanie działalności statutowej, Krajowa Sekcja Nauki NSZZ „SOLIDARNOŚĆ” przedstawia swoje uwagi.

Na wstępie chcielibyśmy wyrazić ubolewanie, że po raz kolejny otrzymujemy do zaopiniowania projekt rozporządzenia w okresie urlopowym i to, z krótkim terminem na odpowiedź. Przeprowadzenie w środowisku pracowników nauki konsultacji dotyczących tak ważnego projektu, jest w takich warunkach niezwykle trudne. Sprawa jest zaś niezwykle ważna, ponieważ środki przeznaczone na stabilne finansowanie nauki, a do takich należy zaliczyć finansowanie działalności statutowej, są na zdecydowanie zbyt niskim poziomie. Można wręcz na początku zadać pytanie, czy przy takiej wysokości finansowania, można jeszcze dokonać racjonalnego ich podziału? Mamy zatem nadzieję, że Ministerstwo wesprze postulat całego środowiska nauki w sprawie ich zwiększenia. Dziękujemy już teraz, że podczas naszej ostatniej rozmowy z Panem Ministrem uznano nierealność zaproponowanego terminu przesłania uwag do projektu rozporządzenia i wyrażono zgodę na jego zmianę. Mamy nadzieję, że wysiłek poniesiony podczas przygotowania opinii również zostanie doceniony przez Państwa i jeżeli nasze uwagi nie zostaną wykorzystane w kolejnej wersji projektu rozporządzenia, to wywołają co najmniej rzeczowe uzasadnienie ich odrzucenia.

Proponowana nowelizacja rozporządzenia ma na celu uporządkowanie kryteriów i trybu przyznawania i rozliczania środków na finansowanie działalności statutowej, z jednoczesnym dążeniem do zwiększenia wpływu wyników oceny (kategorii) jednostki naukowej na wielkość przyznanych środków. Generalnie kierunek ten jest słuszny, a rozwiązania takie powinny stanowić bodziec motywujący jednostki do podnoszenia jakości badań naukowych. Należy tutaj dodać, że jest to dzisiaj szczególnie ważne również w odniesieniu do jednostek równolegle prowadzących działalność dydaktyczną. W obliczu zmian demograficznych pojawia się bowiem szansa na podniesienie jakości dydaktyki, a którą przecież, bez powiązania z badaniami trudno uznać za godną miana wyższej.

Analizując jednak opisany proces finansowania należy mieć na uwadze wielokrotnie wyrażane wątpliwości co do obiektywności oceny wszystkich jednostek na podstawie tych samych kryteriów. Dotyczy to w sposób szczególny instytucji prowadzących badania aplikacyjne, często w zakresie wysoce specjalistycznych technologii, które z różnych względów (badania na rzecz obronności, tajemnica handlowa, procedury patentowe, rozproszenie odbiorców badań oraz charakter służb publicznych) nie mogą owocować punktowanymi publikacjami naukowymi. Skutkuje to często uzyskiwaniem niższych kategorii przez takie jednostki, do których zaliczają się np. liczne instytuty badawcze.

Proponowany w rozporządzeniu algorytm obliczania wielkości dotacji bazowej jest bardzo skomplikowany, a na obecnym etapie – z powodu braku danych – nie jest możliwe prognozowanie skutków proponowanych zmian w odniesieniu do konkretnych instytucji.

W przyjętym w załączniku 2 sposobie ustalania dotacji, podobnie jak i w poprzedniej wersji rozporządzenia, ważną rolę odgrywa liczba N (liczba osób zatrudnionych w jednostce naukowej przy prowadzeniu badań naukowych lub prac rozwojowych), która od dawna budzi liczne kontrowersje w całym środowisku. Aby ograniczyć pole do ewentualnej dowolności należy albo zaostrzyć kryteria pozwalające zaliczyć pracowników do grupy prowadzących badania naukowe i prace rozwojowe, albo zmniejszyć wagę liczby N w algorytmie, albo całkowicie zrezygnować z liczby N i uwzględniać jedynie liczbę pracowników zatrudnionych w jednostce naukowej.

Nie jest jasne kto i na jakiej podstawie będzie ustalał (przeliczał) kwoty przeliczeniowe F_p służące do ustalania dotacji bazowej. Przecież wartości F_p przedstawiają kwoty jakie będą przypisane PAN, instytutom badawczym, uczelniom i innym. Od nich zależy dotacja bazowa B_i . W obowiązującym rozporządzeniu przydział środków na jednostki danej grupy jest jednoznacznie określona (poprzez współczynnik w_i) – uważamy, że w rozporządzeniu należy tę sprawę jednoznacznie wyjaśnić.

W uzasadnieniu projektu nowelizacji podnoszona jest kwestia znacznych dysproporcji między wysokością dotacji przyznanej jednostkom posiadającym tę samą kategorię oraz zawarto stwierdzenie, że „Algorytm w obecnie obowiązującej postaci nie pozwala na wyrównanie lub choćby zmniejszenie tych różnic.” Skąd jednak wiadomo, że algorytm w proponowanej postaci pozwoli na takie wyrównanie? Czy przeprowadzone zostały symulacje skutków nowej regulacji dla jednostek z różnych grup i kategorii? Nie określono też jaki wpływ będzie miała dotacja jednostkowa B_{iN} na korektę dotacji bazowej B_i , a także po jakim czasie i czy w ogóle dotacja jednostkowa B_{iN} dla jednostek tej samej kategorii ulegnie ujednoczeniu.

Dyskusyjny jest współczynnik kosztocłonności badań, ponieważ nie ma określonych jednakowych parametrów jego obliczania, zaś różna interpretacja jego naliczania będzie skutkować różnym poziomem finansowania jednostek naukowych .

Uważamy, że różnice we współczynnikach q (1,5 dla kat A+ i 1 dla A i tylko 0,7 dla B) są zbyt duże i będą się kumulować w wyniku kolejnych ewaluacji jednostek. Dla jednostek kategorii B współczynnik q_i powinien pozostać na dotychczasowym wynegocjowanym poziomie tj. $q_i = 0,75$. W projekcie niestety zmniejszono jego wartość do wielkości 0,7.

Warto również jednoznacznie, najlepiej podając w postaci wzoru, określić wysokość dotacji bazowej dla jednostek powstałych w wyniku podziału danej jednostki (pkt.5 załącznika 2) oraz dla jednostek powstałych w wyniku łączenia jednostek (pkt.6 załącznika 2). Należy także dla tej jednostki (powstałej z połączenia) podać zależność określającą dotację jednostkową B_{iN} z roku poprzedzającego rok przyznania dotacji ponieważ zapis zawarty w pkt. 6 załącznika 2 jest niepoprawny – średnia arytmetyczna dotacji jednostkowych B_{iN} jednostek łączonych nie uwzględnia należycie potencjału i możliwego zróżnicowania tych jednostek.

Zawarte w dokumencie „Ocena skutków regulacji” stwierdzenie, że „Proponowane zmiany nie przyniosą skutków dla sektora finansów publicznych. Nie będą też generować dodatkowych kosztów w budżecie...”, jakkolwiek słuszne, dotyczy skutków na poziomie krajowym. Brak jest natomiast informacji o przewidywanych/możliwych skutkach na poziomie poszczególnych instytucji naukowych lub ich grup. Odnosi się wrażenie, że także autorzy projektu nie potrafią tych skutków oszacować, wobec czego określają progi procentowe dotyczące wzrostu/spadku dotacji w odniesieniu do kategorii jednostek, przy czym nie wiadomo na jakiej podstawie progi te zostały określone.

Z wyrazami szacunku

Przewodniczący KSN NSZZ „Solidarność”

Bogusław Dołęga